

Digital reformagenda för Sverige

Tech-Alliansen

Utmaningar

Svenska företags förmåga att utveckla, använda och exportera ny teknik och nya tjänster har varit och är avgörande för vår välbefinningsutveckling. Tidiga framsteg inom it, datorer och internet lade grunden för mer innovation och tillväxt. Det svenska teknik-undret har gjort oss världsledande och till ett av de mest teknologiskt avancerade länderna. Det finns många företag och aktörer i Sverige som ligger i framkant när det gäller att driva global utveckling inom det digitala området.

Samtidigt framträder en annan bild. Konkurrensen hårdnar och Sverige håller på en rad områden att tappa sitt försprång till andra länder som flyttar fram positionerna. I OECD:s mätningar om öppna data ligger Sverige på plats 32 av 33 jämförbara länder¹. I en rapport som mäter hur länders digitala konkurrenskraft har utvecklats från 2018 till 2020 tappar Sverige mark² och vi är inte längre bäst i EU utan har tappat positioner i förhållande till andra länder¹. Frågor om teknik, innovationer och digitalisering ligger långt ner på beslutsfattarnas dagordning. Utöver enskilda satsningar på bredbandsutbyggnad saknar vi en proaktiv och bred politikutveckling kring framtidens frågor som kan lägga grunden för att Sverige tar nästa kliv. När digitaliseringsområdet regleras på EU-nivå upplever vi dessutom att den svenska rösten är svag.

I en tid då ny teknik och digitala lösningar är helt avgörande för att klara framtidens välbefinningsutmaningar, uppnå hållbarhetsmål och säkra morgondagens jobb ser vi en betydande potential för beslutsfattare och politiska partier att utveckla sin syn på digitalisering och fördjupa sin förståelse för de möjligheter digitaliseringen skapar för samhället och medborgarna.

Det samma gäller näringslivet. Även vi kan bli bättre på att förklara vilka fördelar som de digitala möjligheterna erbjuder individen och samhället i stort. På vilket sätt digitala lösningar och ny teknik bidrar till att lösa våra största framtidsutmaningar inom t.ex. klimat-, hälso- och välbefinningsområdena. Hur användning av AI, data och algoritmer skapar förutsättningar för innovationer, ökad resurs- och energieffektivitet i olika sektorer samt en framgångsrik digital omställning i hela Sverige.

¹ [ourdata-index-policy-paper-2020.pdf \(oecd.org\)](#)

² [ESCP012_Digital_Riser_Report_2021_V7.indd \(digital-competitiveness.eu\)](#)

³ [Digital Economy and Society Index \(DESI\) 2021 | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](#)

Vi är en ny konstellation av företag från vitt skilda branscher som vill bidra till att sprida kunskap och bygga en gemensam agenda mellan näringsliv och beslutsfattare. Vi behöver en näringspolitik som sätter digitala frågor och utmaningar i centrum, genom en tydligare styrning nationellt och en starkare svensk röst inom detta område på EU-nivå.

Utan en kraftfull och offensiv svensk agenda som tar till vara nuvarande och framtida möjligheter kommer Sveriges konkurrenskraft och välståndsutveckling på sikt att försämrans.

Utan en nyfiken och mer positiv syn på data, teknik, AI och algoritmer kommer Sverige varken kunna erbjuda effektiv välfärd eller ge goda förutsättningar för näringslivet att skapa framtidens jobb.

Utan en kraftfull reformagenda för digitalisering stannar Sverige – eller hamnar åtminstone rejält på efterkälken.

Förslag till åtgärder

1. En politik som sätter digitala frågor i centrum

Idag genomsyras hela näringslivet och alla samhällssektorer av digital infrastruktur och digitala tjänster såsom artificiell intelligens, molntjänster, fiber, plattformar och 5G. På samma sätt som politikutvecklingen på EU-nivå har sammanflätat näringsliv och digitalisering, behöver arbetet med dessa frågor prioriteras i Sverige och utgöra en självklar del av en bredare politisk agenda som spänner över flera områden, snarare än att behandlas som ett enskilt projekt. Sveriges utpräglade fokus på traditionella telekomfrågor såsom utbyggnad av fast bredband behöver vidgas med visioner och politikutveckling kring digitala framtidsfrågor.

Här är fyra prioriteringar vi anser särskilt viktiga:

Smart reglering av data

Data, som är en nödvändig förutsättning för att bygga AI och algoritmer, bär med sig enorma möjligheter dels när det gäller att lösa vår tids gemensamma samhällsutmaningar, dels för att förbättra och förenkla vardagen för individer. Användningsområdet är brett: allt från att värna klimatet genom mer effektiv resursanvändning, träffsäkrare diagnostik inom vården, tryggare medborgare och konsumenter genom användning av AI och maskininlärning för att upptäcka bedrägeri, förfalskningar och annan cyberbrottslighet.

Reglering behövs för att väga olika komplexa intressen emot varandra. Att företag har goda möjligheter att använda data för att kunna utveckla bättre och mer relevanta digitala tjänster är en grundförutsättning för att företag i Sverige ska kunna konkurrera internationellt. De grundprinciper som dataskyddsförordningen idag slår fast bör värnas, i en tid då regleringen av hur data får hanteras blir alltmer fragmentiserad. Sverige har möjlighet att ta en stark position i digitala frågor på EU-nivå och bör noga följa regleringen av data för att säkerställa svensk innovationskraft.

Ordentliga konsekvensanalyser av föreslagen lagstiftning och dialog med näringslivet, såväl nationellt som på EU-nivå, är nödvändigt för att värdera vinsterna av regleringen mot kostnader i till exempel minskad effektivitet eller hämmade innovationsmöjligheter. Regleringar måste också göra skillnad mellan olika slags användning av data och utgå från ett riskperspektiv. Det kan till exempel handla om att ta i beaktande vilken typ av data som hanteras och för vilka ändamål.

Skapa möjligheter för små och medelstora företag att växa

Möjligheterna för små och medelstora företag att växa inom och med hjälp av digitaliseringen måste stärkas. Dessa företag spelar en helt avgörande roll i den svenska ekonomin: tillsammans sysselsätter de över två miljoner personer. Samtidigt saknas en sammanhållen småföretagarpolitik som utgår från utmaningar och möjligheter, och som aktivt verkar för att inkludera småföretag i den digitala utvecklingen. Digital omställning handlar inte bara om att investera i ny teknik utan även kompetens- och verksamhetsutveckling behöver prioriteras för att kunna utnyttja tekniken och lära sig av den data som genereras. Det behövs också kompetensinvesteringar och regelförenklingar som möjliggör för svenska små och medelstora företag att fokusera på sin kärnverksamhet och åstadkomma ökad innovation, export och tillväxt, så att de och därigenom har förutsättningar att bli morgondagens svenska storföretag.

Krafttag för att öka digitaliseringstaken i offentlig sektor

Svensk offentlig sektor släpar efter. Det måste finnas ett tydligare nationellt ansvar för styrning av den digitala infrastrukturen och för att säkerställa att det finns kompetens och incitament att använda digitala lösningar för att förbättra servicen. Den offentliga sektorn måste sluta att låsa in sig i föråldrade eller specifika tekniska lösningar.

Förvaltningssystemen för de olika regionerna måste kunna kommunicera med varandra och ses över så att nya lösningar inom till exempel vård, skola och omsorg inte omöjliggörs av att alla regioner låser in sig i olika system. Den offentliga sektorn behöver införa öppna APIer dvs möjligheter för data att kommunicera och kombinera med annan data.

I OECD:s OurDataIndex ligger Sverige på en bottenplats – plats 32 av 33 - när det gäller öppen data (2019).

Satsa på kompetensförsörjning och att attrahera talanger

2017 uppskattades att i genomsnitt 60 procent av våra arbetsuppgifter skulle kunna automatiseras med teknik som fanns tillgänglig där och då. Förändringskraften på arbetsmarknaden kommer att ställa höga krav på ett livslångt lärande där digitala färdigheter står i centrum

Det är därför bekymmersamt Sverige har stor brist på den kompetens som är nödvändig i den digitala världen. Det gör det svårt för företag att etablera sig och verka i Sverige. Läget är så allvarligt idag att företag ger upp och förlägger sin verksamhet till andra länder. Det är en förlust för hela samhället.

Vi behöver stora insatser på många områden; utbilda fler ungdomar i Sverige, kompetensomställning av redan utbildade och göra det attraktivare för arbetskraft från utlandet att komma och arbeta i Sverige.

Vi behöver se över utbildningen på området inom såväl grundskolan som vilka kurser/mastersprogram, PhD, post-Doc etc som kan erbjudas i Sverige. Vi behöver bli bättre och snabbare på att validera utbildningar från utlandet. Det behövs smidigare regler för att anställa från utlandet och vi måste se till att det finns bostäder till rimliga priser för inflyttande.

2. Mer samordnad styrning av digitala frågor inom Regeringskansliet

Vi föreslår regelbundna samråd mellan Regeringskansliet (RK) och näringslivet för att skapa bättre förutsättningar för en framåtblickande svensk agenda inom digitaliseringsområdet. Inspelen från näringslivet möjliggör impulser och bedömningar av effekter på näringslivet av olika lagstiftningsförslag eller satsningar. Vikten av kontinuerlig dialog är central för att näringslivet, tjänstemän och politiken ska förstå respektives utgångspunkter.

Det finns olika sätt att sätta ökat fokus på dessa frågor inom RK. En möjlighet vore att inrätta en "taskforce" inom RK, som ges ett tydligt politiskt mandat att leda, samordna och driva på arbetet med digitala frågor. Om denna grupp ligger under ett sakdepartement, finansdepartement eller statsrådsberedningen är inte det viktigaste, så länge denna taskforce har mandat att föra dialog, förändra och leda.

Vi förespråkar även en sådan taskforce tar fram en ny digitaliseringsstrategi så snart som möjligt efter nästa val. En strategi som aktivt och med konkreta mål tar sikte på att skapa förutsättningar för att morgondagens teknikutveckling och innovationer ska ske i Sverige. Att Sverige "ska ta tillvarata digitaliseringens möjligheter" som det står uttryckt i dagens strategi räcker inte. Som Statskontoret konstaterar i sin rapport om Regeringens styrning i tvärsektoriella frågor² behöver Regeringen ge de samordnande funktionerna i Regeringskansliet en tydlig roll och tillräckliga resurser för att de ska ha goda förutsättningar att kunna utföra sitt uppdrag.

Förslaget om en kraftsamling för ett hållbart digitaliserat Sverige 2030 som framlades av Vinnova, DIGG, Vetenskapsrådet och Post- och telestyrelsen skulle kunna hjälpa Sverige att komma ifrån nuvarande fragmentiserade satsningar och kortsiktighet. Vi stödjer att man förnyat ser över om inte en sådan kraftsamling är motiverad i nästa budgetprocess.

3. Stärk den svenska tech-rösten i EU och värna öppenhet mot omvärlden

Regelverk är i färd att förhandlas eller framläggas av EU-kommissionen gällande plattformar, data, AI, konkurrensvillkor, cybersäkerhet, med mera som kommer att sätta ramarna för en stor del av utvecklingen i Europa och Sverige på området framöver. Vi behöver en stark svensk röst i dessa regelsamtal som i ett tidigt skede och proaktivt driver frågor som är viktiga för Sverige. Vi behöver en svensk röst som kan ta på sig ledartröjan och få med sig andra liberalt sinnade medlemsstater på en innovationsvänlig tech-agenda. Konkreta målsättningar behövs för vad det svenska EU-ordförandeskapet vill uppnå på detta område. Det D9-samarbete som Sverige initierade tillsammans med likasinnade medlemsländer 2016 behöver ny vind i seglen.

Hälften av Sveriges BNP kommer från handel med omvärlden och internationella dataflöden är grunden för globala värdekedjor som genomsyrar världshandeln. Vi har därför ett starkt nationellt intresse av att motverka protektionism och dolda handelshinder – det har gynnat både stora som små företag i över ett sekel. De förhandlingar som pågår mellan EU och USA inom ramen för Handels- och teknikrådet (Trade and Technology Council) är mycket viktiga för Sverige, vilket motiverar ett proaktivt svenskt agerande och att bidra till lösningar som kan stärka de transatlantiska relationerna på området.

² [Regeringens styrning i tvärsektoriella frågor - en studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter \(statskontoret.se\)](https://statskontoret.se/rapporter/2018/11/14/regeringens-styrning-i-tvarsektoriella-fragor-en-studie-om-erfarenheter-och-utvecklingsmojligheter)